

ปัญหาการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้า ที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

The Protection of Right on Three Dimensional Trademark Sripatum University

ธัญชนก ปัทมานันท์*
ดร. ชาญวิทย์ สุวรรณะบุญ**

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกว่าที่จะได้รับความคุ้มครองนั้นจะต้องมีการพิสูจน์โดยมีขั้นตอนในการขอจดทะเบียนซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองที่ทำให้ประชาชนผู้ใช้สินค้าทราบและเข้าใจได้ว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าว่าแตกต่างไปจากสินค้าอื่น เครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะตามมาตรา 7 ตามคำนิยามใหม่ ในบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 ซึ่งให้คำนิยามคำว่าเครื่องหมายหมายความรวมถึง “...รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ...” และยังมีการศึกษาเครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งล้วนเป็นประเทศที่มีวิวัฒนาการในการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุก่อนประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคำถามการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุของประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคำถามการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุของประเทศไทย และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มของสี รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ และมีการนำเอารูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องหมายของสินค้า ทำให้สาธารณชนแยกแยะความแตกต่างของสินค้าผู้อื่นได้ เครื่องหมายการค้านั้นจะมีวัตถุประสงค์อยู่สองประการ คือ ประการที่หนึ่งเพื่อจัดระเบียบข้อมูลการเป็นเจ้าของและการใช้เครื่องหมายการค้า และประการที่สองเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าและผู้บริโภคสินค้า ซึ่งที่จริงแล้วได้มีการวางมาตรการหรือแนวทางในการให้ความคุ้มครองแก่รูปร่างรูปทรงของวัตถุในฐานะเครื่องหมายการค้า จากการศึกษาพบว่า มาตราที่ 7 เป็นเพียงการเพิ่มเติมขยายความคุ้มครองให้กว้างมากยิ่งขึ้นสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายการค้าได้ ทั้งที่จริงแล้วอาจจะมาตรการคุ้มครองที่หลากหลาย แต่แล้วยังคงนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคำถามการให้ความคุ้มครองที่ซ้ำซ้อนกัน (Concurrent Protection) ของกฎหมายลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และสิทธิบัตรให้หลัก

*นักศึกษาลัทธิสุตตรนิตินิตศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**อาจารย์ที่ปรึกษา

ที่ชัดเจนในการคุ้มครองที่ชัดเจนในเรื่องของการให้ความคุ้มครองในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ซึ่งในปัจจุบันการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุมีมากมาย

ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอปัญหาในการคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ซึ่งจากมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้มีการขยายความคุ้มครองเพิ่มเติมในสิ่งซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายการค้าโดยเน้นถึงรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ อย่างไรก็ตามมาตรา 7 มิได้ระบุถึงลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้ อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับที่ได้ระบุเอาไว้สำหรับการพิจารณาเครื่องหมายการค้าชนิดอื่นๆ เช่น เรื่องของภาพ โดยภาพของผู้จดทะเบียนหรือของบุคคลอื่นโดยได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นแล้ว หรือในกรณีที่บุคคลนั้นตายแล้ว โดยได้รับอนุญาตจากบุพการี ผู้สืบสันดาน และคู่สมรสของบุคคลนั้น ถ้ามีแล้ว กลุ่มของสีที่แสดงโดยลักษณะพิเศษ หรือตัวหนังสือ ตัวเลข หรือคำที่ประดิษฐ์ขึ้น เครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นข้อความต้องไม่เล็งถึงคุณสมบัติของสินค้านั้นโดยตรง การที่กฎหมายไม่ระบุลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้าในรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้ ทำให้เกิดการตีความที่แตกต่าง กว้าง และค่อนข้างยากทำให้เกิดปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 โดยระบุถึงลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับที่ได้ระบุเอาไว้สำหรับการพิจารณาเครื่องหมายการค้าชนิดอื่น

คำสำคัญ : เครื่องหมายการค้า, รูปร่าง, รูปทรง

Abstract

Thailand emphasizes the protection of right on three dimensional trademark more than ever. To the extent that the right has been protected, the right has passed the verification by having the procedures in filing an application for registration. The trademark is deemed to have identity causing the users to know and understand that the trademark-using goods are different from other goods having identities under Section 7 as per new definition in the provisions in Section 4 of the Trademark Act (No. 2) B.E.2543 (2000) to include "... three dimensional trademark ...". Moreover, there are studies on three dimensional trademark in the United States of America and the United Kingdom which are the countries having evaluation protection of right on three dimensional trademark prior to Thailand, as guidelines for further problems-solving of protection of right on three dimensional trademark of Thailand.

According to the study of guidelines for problems-solving of protection of right on three dimensional trademark of Thailand, covering group of colors, appearances, or shapes of objects and utilizes three dimensional trademark as the goods trademark, the public can differentiate the goods from those of other persons. There are 2 objectives of trademark, namely, to regulate the ownership information and trademark

usage, and to protect the right of trademark owners and goods consumers. Actually, measures or guidelines for protection for three dimensional trademark as a trademark are laid down. According to the Study, Section 7 is only an addition and extension of protection to be wider to be able to perform the duty to be the trademark. Despite the fact that there are a variety of protective measures, which lead to solve the problems on concurrent protection of copyright, trademark, and patent laws to be the clear principle for clear protection of three dimensional trademark. Currently, there are a large number of applications filed for trademark registration of three dimensional trademark.

Hence, the Researcher would like to propose the protection of right on three dimensional trademark having their own identities of the trademark which are the three dimensional trademark. According to Section 4 of the Trademark Act (No. 2), B.E.2543 (2000), additional protection is extended to the thing which can perform the duty as the trademark by concentrating on three dimensional trademark. Nonetheless, Section 7 does not clearly provide the identities of three dimensional trademark as same as those provided for consideration on other types of trademark. For instance, on picture, the picture of the applicants or other persons are permitted by such persons; or in the case of such person is deceased

which is permitted by his/her ascendants, descendants, and spouse. If permitted, the group of colors showing the special characteristics or letters, numeric, or the words so invented shall not directly aim to the identities of such goods. The fact that the law does not prescribe the identifies of three dimensional trademark, causing different, wide, and rather difficult interpretation causing indefinite problems, which are the grounds for this Study. The Researcher hereby renders recommendation to amend Section 7 by providing the identities of three dimensional trademark as same as those provided for consideration of other types of trademark.

Keywords: Trademark, Appearance, Shape

บทนำ

เครื่องหมายการค้าถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่มิชอบทางทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ดังนั้นการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าโดยมีระบบกฎหมายที่ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสมจึงถือว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่ง

ในช่วง พ.ศ. 2538 ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization (WTO)) ลำดับที่ 59 จึงต้องผูกพันอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อความตกลงระหว่างประเทศซึ่งได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า

(TRIPS Agreement) โดยได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาไว้หลายประเภท เช่น

1) ลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ที่เกิดจากสติปัญญาของบุคคลประเภทต่างๆ เช่น งานวรรณกรรม เป็นต้น

2) เครื่องหมายการค้า และเครื่องหมายบริการ รวมถึงเครื่องหมายร่วม เป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ความแตกต่างระหว่างสินค้าและบริการของบุคคล อันสามารถช่วยป้องกันการกระทำที่ไม่เป็นธรรมทางการค้าได้

3) สิทธิบัตร เป็นการให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้นให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีใดๆ ขึ้นใหม่ ซึ่งเทคโนโลยีการประดิษฐ์ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ตามพันธกรณีจึงต้องมีการออกกฎหมายให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ให้สอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าว โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาสาระสำคัญรวมถึงหลักการของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ในหลายประการด้วยกัน

ทั้งนี้ผู้เขียนมุ่งประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหลักการโดยทั่วไป และสิ่งซึ่งสามารถจะได้รับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้า เนื่องจากเล็งเห็นว่ายังมีประเด็นปัญหาทั้งในแง่ข้อกฎหมายและในแง่ของทางปฏิบัติที่ยังขาดความชัดเจนแน่นอน ซึ่งจากการศึกษาพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวพบว่ามี การให้คำนิยามของคำว่า “เครื่องหมาย” ในลักษณะที่กว้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการเพิ่มความคุ้มครองในส่วนของรูปร่างรูปทรงของวัตถุ โดยให้สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายการค้าได้

ซึ่งการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวย่อมหมายความว่ารูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุอันมี

ลักษณะสามมิติย่อมสามารถขอรับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้าได้หากมีคุณสมบัติตรงตามที่กฎหมายเครื่องหมายการค้ากำหนด

จากการศึกษากฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศไทยนั้นปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2474 ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าใช้ซึ่งในขณะนั้นได้มีการให้ความคุ้มครองแก่สิ่งซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องหมายการค้าได้อย่างกว้างขวาง โดยในมาตรา 3 วรรคแรกแห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 บัญญัติว่า

ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้คำว่า “เครื่องหมาย” ให้กินความถึงภาพอันคิดขึ้นตรา คำจำหน้า ไบสลาท ตัวนาม ลายมือชื่อ คำตัวหนังสือ ตัวเลข หรือชุมนุ่มแห่งสิ่งเหล่านี้เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดนิยามของคำว่าเครื่องหมายเอาไว้โดยตรงเป็น แต่เพียงการบัญญัติให้คำว่า “เครื่องหมาย” กินความถึงสิ่งต่างๆ ที่บัญญัติไว้ ดังนั้นจึงเป็น การยกตัวอย่างของสิ่งซึ่งสามารถเป็นเครื่องหมายได้เท่านั้นซึ่งถือว่าเป็นการบัญญัติในลักษณะกว้างๆ จากการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวจึงมีเครื่องหมายบางประเภทที่อาจใช้เป็นเครื่องหมายการค้าได้เช่น รูปร่างของสินค้า หีบห่อบรรจุภัณฑ์ของสินค้า ซึ่งแต่เดิมในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายสิทธิบัตรใช้บังคับทำให้แบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการแก้ไขกฎหมายเครื่องหมายการค้าเพื่อเป็นการยุติประเด็นปัญหาดังกล่าวโดยการให้คำนิยามของคำว่า “เครื่องหมาย” ตามมาตรา 4 วรรคนี้ “เครื่องหมาย” หมายความว่า ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ตรา ชื่อ คำ ตัวหนังสือ ตัวเลข ลายมือชื่อ หรือสิ่งเหล่านี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

ซึ่งตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับนี้ นั้นเป็นการพยายามแก้ไขปัญหาเรื่องการตีความว่าสิ่งใดเป็นเครื่องหมายหรือไม่ออกไปนอกจากนี้ ยังบัญญัติให้เครื่องหมายไม่หมายความรวมถึงแบบผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายสิทธิบัตรซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนของกฎหมายยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับใหม่ใช้บังคับซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้ให้คำนิยามคำว่า “เครื่องหมาย” ในลักษณะที่กว้างขึ้น

ซึ่งมีข้อที่น่าสังเกตว่ามีการให้คำนิยามของคำว่า “เครื่องหมาย” ในลักษณะที่กว้างขึ้น โดยมีการให้ความคุ้มครองแก่รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุในฐานะเครื่องหมายการค้า หากมีลักษณะบ่งเฉพาะตามตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุอันมีลักษณะสามมิติ สามารถขอรับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้าได้ หากมีคุณสมบัติไม่ตรงตามลักษณะบ่งเฉพาะที่กฎหมายเครื่องหมายการค้ากำหนด หรือมีลักษณะต้องห้ามก็ไม่สามารถขอรับการคุ้มครองได้ จากกรณีดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่ายังพบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามมาหลายประการ ได้แก่ การขอรับการคุ้มครองลักษณะรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อตรงตามลักษณะบ่งเฉพาะแต่ในกฎหมายไม่ได้ระบุถึงลักษณะบ่งเฉพาะของรูปร่างรูปทรงที่ชัดเจนในการขอความคุ้มครองในสินค้า ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายที่นำมาเรียกร้อย และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและแบบแผนการพัฒนาประเทศที่ได้มีการวางแผนเอาไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่าง หรือรูปทรงของวัตถุ
2. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการ แนวคิดทฤษฎี ความหมาย ความเป็นมา และลักษณะการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุในต่างประเทศ และตามกฎหมายไทย
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ

กรอบแนวคิด

การแก้ปัญหาคำว่า “เครื่องหมายการค้า” ให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุในปัจจุบันนั้น แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มีระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนเครื่องหมายที่มีลักษณะเป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุสามารถทำได้ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นแต่การระงับข้อพิพาทดังกล่าวก็ยังมีข้อบกพร่องที่สำคัญอยู่หลายประการ ทั้งเรื่องการตีความของคำว่า รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุว่ามีลักษณะใดถึงขอรับการจดทะเบียนได้ ลักษณะที่บ่งเฉพาะที่จะสามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนในการยื่นขอจดทะเบียน หรือแม้กระทั่งความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตัวอย่างคำพิพากษา ซึ่งจากข้อบกพร่องที่กล่าวมานั้น ก่อให้เกิดความล่าช้า

ในกระบวนการขอรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ทำให้เจ้าของสินค้าที่ได้รับจดทะเบียน และไม่ได้รับจดทะเบียนมีความขัดแย้งกัน สิ่งก่อให้เกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจ ดังนั้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาก็เกิดผลดีที่สุดกับทั้งผู้ผลิตทุกราย และผู้บริโภค ช่วยให้สาธารณชนแยกแยะความแตกต่างของสินค้าผู้อื่นได้

วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจาก หนังสือ บทความ เอกสาร วารสารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และแนวคำพิพากษาทั้งในส่วนกฎหมายของประเทศไทย และในต่างประเทศพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ทำการศึกษาประเด็นในการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุ โดยการศึกษาจะมุ่งเน้นการศึกษาจากหลักกฎหมาย คำอธิบาย รวมทั้งแนวคำพิพากษาทั้งในส่วนกฎหมายของประเทศไทยและในต่างประเทศซึ่งได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีวิวัฒนาการทางกฎหมายในเรื่องการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่น่าสนใจ ทั้งนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิเคราะห์รวมถึงเสนอแนะมาตรการในการแก้ไขปัญหาก็ให้เกิด การปรับใช้และปรับปรุงกฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทยให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil law เน้นการจดทะเบียนก่อน โดยสุจริต แต่สำหรับประเทศไทย ที่ใช้กฎหมาย Civil law แต่กลับใช้

ระบบการพิจารณาในเรื่องของเครื่องหมายการค้าว่าให้ใช้ก่อนโดยสุจริตเป็นหลัก

สำหรับประเด็นการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้า ที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุในประเด็นเรื่องกลุ่มของรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ประเทศไทยมีเพิ่มเข้าไปใหม่ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 จากการศึกษาพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับปัจจุบัน) ไม่พบว่ามียกเว้นมาตราใดที่กล่าวถึงลักษณะอันพึง จดทะเบียนของเครื่องหมายการค้าในรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่สามารถจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้าได้ จากกรณีดังกล่าวจึงต้องเทียบเคียงหลักเกณฑ์การจดทะเบียนทั่วไปในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าประเภทอื่น ๆ ตาม มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ได้แก่

- (1) เป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ
- (2) เป็นเครื่องหมายการค้าที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัตินี้ และ
- (3) ไม่เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียน ไว้แล้ว

รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ (Shape of Goods หรือ Figurative Elements) เป็นเครื่องหมายประเภทใหม่ที่อาจนำไปขอจดทะเบียนได้แม้รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุอาจเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองแต่ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาจากหลักที่คุ้มครองตาม มาตรา 7 เครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ ได้แก่ เครื่องหมายการค้าอันมีลักษณะที่ ทำให้ประชาชนหรือผู้ใช้สินค้านั้นทราบและเข้าใจได้ว่า สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นแตกต่างไปจาก สินค้าอื่น

เครื่องหมายการค้าที่มีหรือประกอบด้วย ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นสาระสำคัญต่อไปนี้ ให้ถือว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะ

(1) ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลธรรมดาที่ไม่เป็นชื่อสกุลตามความหมายอันเข้าใจกันโดยธรรมดา ชื่อเต็มของนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือชื่อในทางการค้าที่แสดงโดยลักษณะพิเศษ และไม่เล็งถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้าโดยตรง

(2) คำหรือข้อความอันไม่ได้เล็งถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้านั้นโดยตรง และไม่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(3) กลุ่มของสีที่แสดงโดยลักษณะพิเศษ หรือตัวหนังสือ ตัวเลข หรือคำที่ประดิษฐ์ขึ้น

(4) ลายมือชื่อของผู้จดทะเบียนหรือของเจ้าของเดิมของกิจการของผู้จดทะเบียนหรือลายมือชื่อของบุคคลอื่นโดยได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นแล้ว ([2] มาตรา 5 วรรคหนึ่ง แก้ไขโดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543) ([3] มาตรา 7 วรรคสอง แก้ไขโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543)

(5) ภาพของผู้จดทะเบียนหรือของบุคคลอื่นโดยได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นแล้ว หรือในกรณีที่บุคคลนั้นตายแล้วโดยได้รับอนุญาตจากบุพการี ผู้สืบสันดาน และคู่สมรสของบุคคลนั้นถ้ามีแล้ว

(6) ภาพที่ประดิษฐ์ขึ้น ชื่อ คำ หรือข้อความที่ไม่มีลักษณะตาม (1) หรือ (2) หากได้มีการจำหน่ายเผยแพร่ หรือโฆษณาสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้านั้นจนแพร่หลายแล้วตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและพิสูจน์ได้ว่าได้ปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์นั้นแล้ว ก็ให้ถือว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะ

สรุปผลการวิจัย

เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน สินค้าชนิดเดียวกัน มีผู้ผลิตออกมาหลากหลายยี่ห้อ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคได้เลือกใช้ตามความต้องการ ทำให้แต่ละประเทศจะต้องมีการหาแนวทางในการคิด การป้องกัน และแก้ไขกฎหมาย เช่น กฎหมายเครื่องหมายการค้า ซึ่งเป็นกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจ และสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่องประเทศไทยเป็นที่ เป็นภาคีสมาชิกองค์การการค้าโลกมีพันธกรณีจึง ต้องมีการออกกฎหมายให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพปัจจุบันนี้ สำหรับประเทศไทยเอง หันมาให้ความสนใจในเรื่อง ความคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้า ที่มีปรากฏในมีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มีการแก้ไขบทนิยามคำว่า “เครื่องหมาย” ในมาตรา 4 เพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มของสี รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ และมีการนำเอารูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องหมายของสินค้า ทำให้ สาธารณชนแยกแยะความแตกต่างของสินค้าผู้อื่นได้ เครื่องหมายการค้าอันจะมีวัตถุประสงค์อยู่สอง ประการ คือ ประการที่หนึ่งเพื่อจัดระเบียบข้อมูล การเป็นเจ้าของและการใช้เครื่องหมายการค้า และ ประการที่สอง เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เจ้าของ เครื่องหมายการค้าและผู้บริโภคสินค้า ซึ่งที่จริงแล้ว ได้มีการวางมาตรการ หรือแนวทางในการให้ความ คุ้มครองแก่รูปร่างรูปทรงของวัตถุในฐานะ เครื่องหมายการค้า จากการศึกษาพบว่า มาตรการที่ เป็นเพียงการเพิ่มเติมขยายความคุ้มครองให้กว้าง มากยิ่งขึ้นสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายการค้าได้

ทั้งที่จริงแล้วอาจจะมาการคุ้มครองที่หลากหลาย แต่แล้วยังคงนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ในประเด็นของการคุ้มครองที่ซ้ำซ้อนกัน (Concurrent Protection) ของกฎหมายลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และสิทธิบัตรให้หลักที่ชัดเจนในการคุ้มครองที่ชัดเจนในเรื่องของการให้ความคุ้มครองในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ซึ่งในปัจจุบันการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุมีมากมาย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะ ให้แก้ปัญหาในการคุ้มครองแก่สิทธิในเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของเครื่องหมายการค้าที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ซึ่งจากมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้มีการขยายความคุ้มครองเพิ่มเติมในแก่สิ่งซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายการค้าโดยเน้นถึงรูปร่างหรือรูปทรง

ของวัตถุ อย่างไรก็ตามมาตรา 7 มิได้ระบุถึงลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับที่ได้ระบุเอาไว้สำหรับในการพิจารณาเครื่องหมายการค้าชนิดอื่นๆ เช่น เรื่องของภาพ โดยภาพของผู้จดทะเบียนหรือของบุคคลอื่นโดยได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นแล้ว หรือในกรณีที่บุคคลนั้นตายแล้วโดยได้รับอนุญาตจากบุพการี ผู้สืบสันดาน และคู่สมรสของบุคคลนั้น ถ้ามีแล้ว กลุ่มของสีที่แสดงโดยลักษณะพิเศษ หรือตัวหนังสือ ตัวเลข หรือคำที่ประดิษฐ์ขึ้น เครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นข้อความต้องไม่เล็งถึงคุณสมบัติของสินค้านั้นโดยตรง การที่กฎหมายไม่ระบุลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้าในรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้ ทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกว้าง และค่อนข้างยากทำให้เกิดปัญหาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 โดยระบุถึงลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองของรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุเอาไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับที่ได้ระบุเอาไว้สำหรับในการพิจารณาเครื่องหมายการค้าชนิดอื่นๆ

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543